

PHÁP LUẬT ĐẠI CƯƠNG

CHƯƠNG 2

NHỮNG VẤN ĐỀ CƠ BẢN VỀ PHÁP LUẬT

Bộ môn Lý luận chính trị & Pháp luật - Khoa Khoa học cơ bản

- **Về kiến thức:** sinh viên có kiến thức lý luận cơ bản về pháp luật.
- **Về kỹ năng:** sinh viên biết vận dụng các kiến thức đã học vào giải thích giải thích bản chất pháp luật, các kiểu pháp luật, các hình thức pháp luật trong đời sống xã hội.

2.1

Nguồn gốc, khái niệm và bản chất của pháp luật

2.2

Thuộc tính, chức năng của pháp luật

2.3

Các kiểu pháp luật

1.1. NGUỒN GỐC, KHÁI NIỆM VÀ BẢN CHẤT CỦA PHÁP LUẬT

2.1.1	Nguồn gốc của pháp luật
2.1.2	Khái niệm pháp luật
2.1.3	Các kiểu pháp luật

1.1.1. NGUỒN GỐC CỦA PHÁP LUẬT

Thuyết thần học

Thuyết khế ước xã hội

Thuyết gia trưởng

Học thuyết Mác - Lênin

2.1.1. NGUỒN GỐC CỦA NHÀ NƯỚC

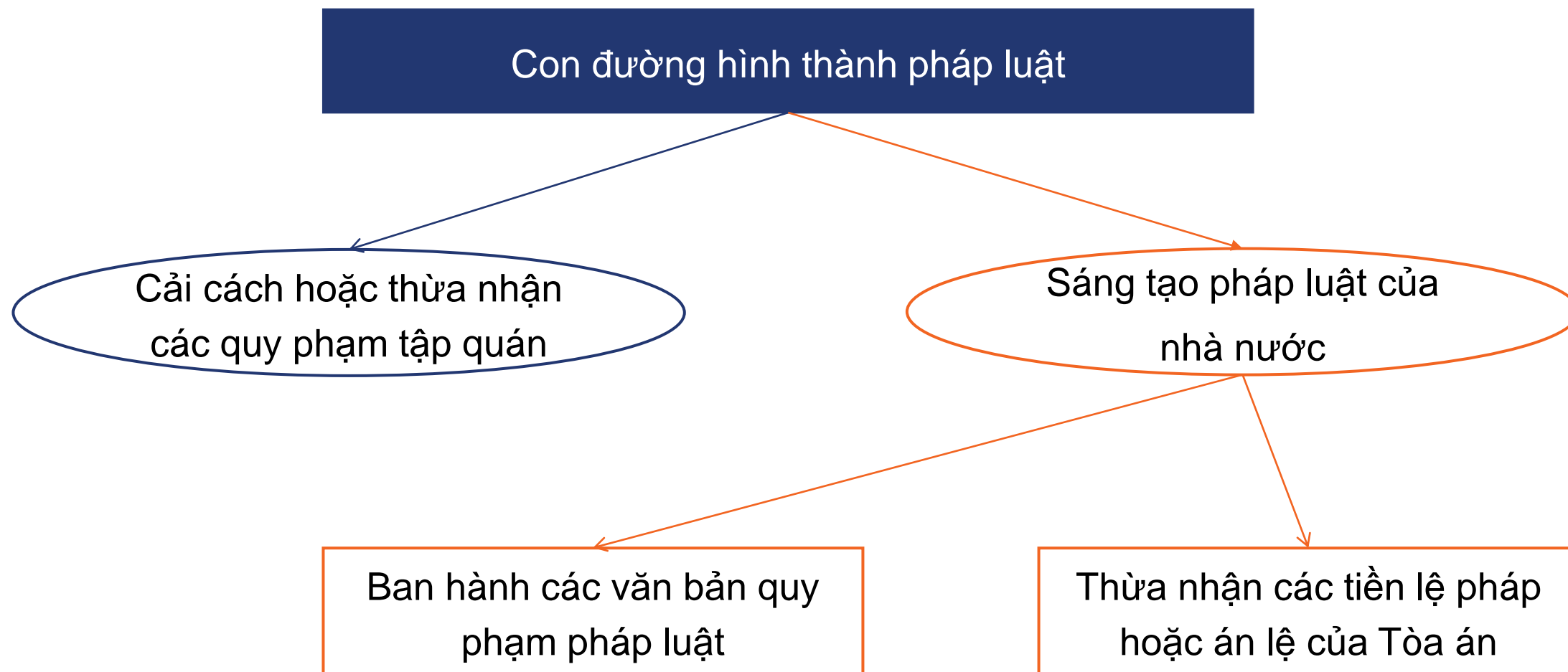
- “Vì hạnh phúc của loài người, thần Anu và thần Enlin đã ra lệnh cho trăm - Hammurabi, một vị quốc vương quang vinh và ngoan đạo, vì chính nghĩa, diệt trừ những kẻ gian ác không tuân theo pháp luật, làm cho kẻ mạnh không hà hiếp người yếu, làm cho trăm giống như thần Samát sai xuống dân đen, tỏa ánh sáng khắp muôn dân.”
- Vua [Hammurabi](#) (trị vì khoảng 1796 TCN – 1750 TCN) tin tưởng rằng ông được các vị thần lựa chọn để đưa luật pháp tới thần dân Babylon thời đó.

Học thuyết Mác - Lênin

- Nhà nước và pháp luật là 2 hiện tượng lịch sử cùng xuất hiện, cùng tồn tại, phát triển và cùng tiêu vong;
- Những nguyên nhân dẫn đến sự ra đời của nhà nước cũng là những nguyên nhân làm xuất hiện pháp luật.

2.1.1. NGUỒN GỐC CỦA PHÁP LUẬT

Câu 1: Quan điểm nào lý giải sự ra đời của Pháp luật là do đấng siêu nhiên bên ngoài (thần linh, thượng đế) tạo ra?

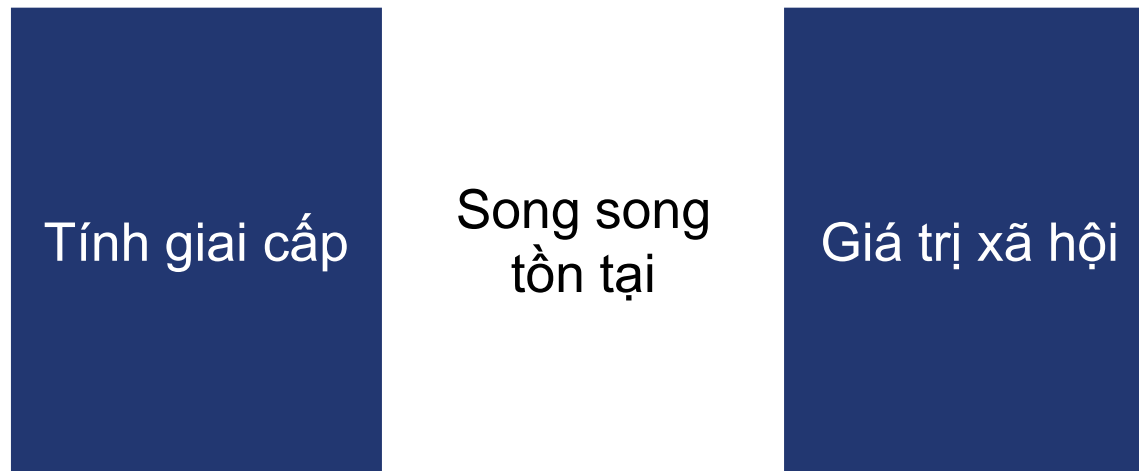
- A. Thuyết thần học.
- B. Thuyết gia trưởng.
- C. Thuyết khế ước xã hội.
- D. Học thuyết Mác - Lênin.

2.1.2. KHÁI NIỆM PHÁP LUẬT

Pháp luật là hệ thống các quy tắc xử sự có tính bắt buộc chung, do nhà nước ban hành hoặc thừa nhận nhằm điều chỉnh các mối quan hệ xã hội theo mục tiêu, định hướng cụ thể.

2.1.3. BẢN CHẤT CỦA PHÁP LUẬT

Câu 2: Giá trị xã hội của pháp luật thể hiện ở điểm nào?

- A. Pháp luật biểu thị ý chí của giai cấp thống trị.
- B. Pháp luật là thước đo của hành vi con người.
- C. Pháp luật phản ánh trình độ văn minh của dân tộc.

2.2. THUỘC TÍNH, CHỨC NĂNG CỦA PHÁP LUẬT

2.2.1

Thuộc tính của pháp luật

2.2.2

Chức năng của pháp luật

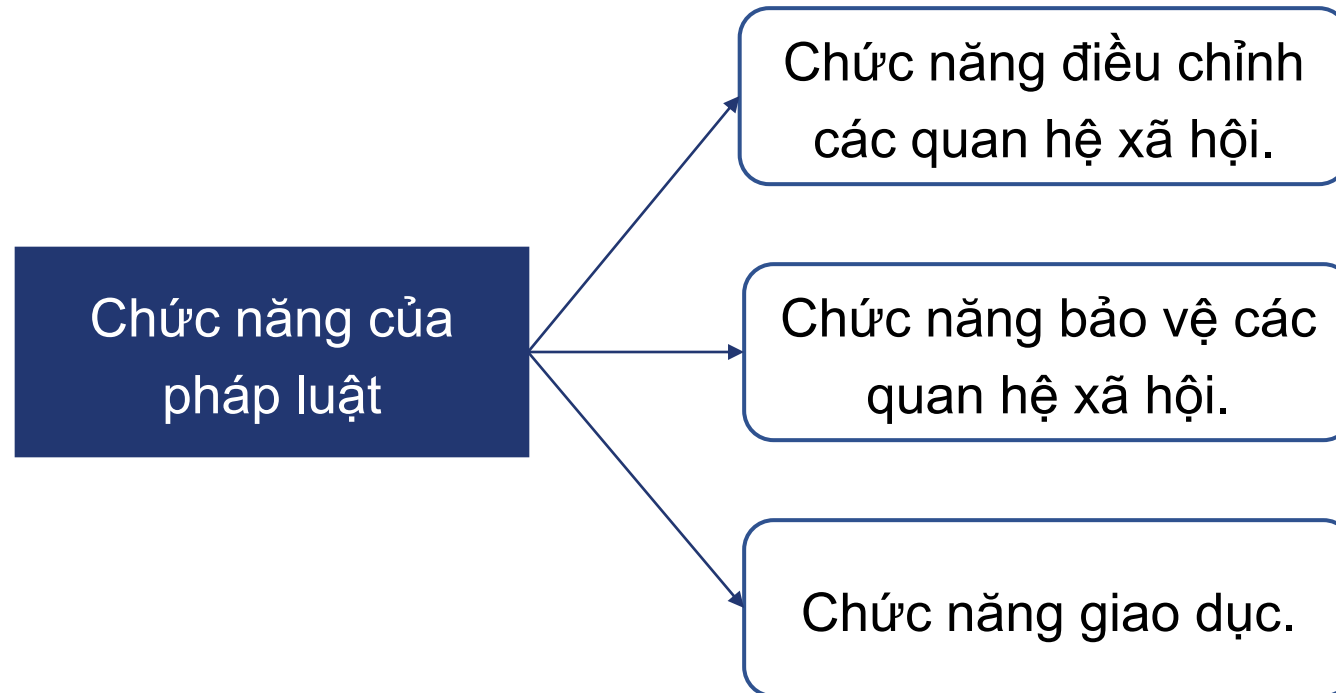
2.2.1. THUỘC TÍNH CỦA PHÁP LUẬT

Tính quy phạm phổ biến.

Tính bắt buộc chung.

Tính xác định chặt chẽ về mặt hình thức.

2.2.2. CHỨC NĂNG CỦA PHÁP LUẬT

Câu 3: Tính bắt buộc chung của pháp luật thể hiện qua điểm nào?

- A. Pháp luật áp dụng đối với mọi thành viên trong toàn xã hội.
- B. Pháp luật do nhà nước ban hành.
- C. Pháp luật được thể hiện dưới những hình thức nhất định.
- D. Pháp luật là hệ thống quy tắc xử sự chung.

2.1.3. CÁC KIỂU PHÁP LUẬT VÀ HÌNH THỨC PHÁP LUẬT

Khái niệm: Kiểu pháp luật là tổng thể những dấu hiệu (đặc điểm) cơ bản, đặc thù của pháp luật, thể hiện bản chất giai cấp và những điều kiện tồn tại và phát triển của pháp luật trong một hình thái kinh tế - xã hội nhất định.

2.1.3. CÁC KIỂU PHÁP LUẬT VÀ HÌNH THỨC PHÁP LUẬT

Các kiểu pháp luật

Kiểu pháp luật chiếm hữu nô lệ;

Kiểu pháp luật phong kiến;

Kiểu pháp luật tư sản;

Kiểu pháp luật xã hội chủ nghĩa.

2.1.3. Các kiểu pháp luật và hình thức pháp luật

Khái niệm: Hình thức pháp luật là cách thức mà giai cấp thống trị nâng ý chí của giai cấp mình lên thành luật.

2.1.3. CÁC KIỂU PHÁP LUẬT VÀ HÌNH THỨC PHÁP LUẬT

Các hình thức pháp luật

Tập quán pháp;

Tiền lệ pháp/Án lệ;

Văn bản quy phạm pháp luật.

2.1.3. Các kiểu pháp luật và hình thức pháp luật

Tập quán pháp

Khoản 4 Điều 8 Luật Hộ tịch năm 2014:

“Quê quán của cá nhân được xác định theo quê quán của cha hoặc mẹ theo thỏa thuận của cha, mẹ hoặc theo tập quán được ghi trong tờ khai khi đăng ký khai sinh”.

2.1.3. Các kiểu pháp luật và hình thức pháp luật

Án lệ

Án lệ số 01/2016/AL về vụ án “Giết người”.

2.1.3. Các kiểu pháp luật và hình thức pháp luật

Án lệ

Nguồn án lệ:

Quyết định giám đốc thẩm số 04/2014/HS-GĐT ngày 16-4-2014 của Hội đồng Thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao về vụ án “Giết người” đối với bị cáo: Đồng Xuân Phương.

Người bị hại: Nguyễn Văn Soi, sinh năm 1971 (đã chết).

Án lệ

Nội dung vụ án

Do mâu thuẫn trong công việc, Phương thuê Mạnh và Lân dùng dao đâm vào chân, tay anh Soi gây thương tích để trả thù. Hậu quả Soi chết.

2.1.3. Các kiểu pháp luật và hình thức pháp luật

Án lệ

Quá trình tố tụng

- Sơ thẩm: xử phạt Phương tội “Giết người” 17 năm tù.
- Phúc thẩm: xử phạt Phương tội “Giết người” tù chung thân.
- Hội đồng thẩm phán TANDTC: tội “Giết người” là không đúng pháp luật.

2.1.3. Các kiểu pháp luật và hình thức pháp luật

Án lệ

Trong vụ án có đồng phạm, nếu chứng minh được ý thức chủ quan của người chủ mưu là chỉ thuê người khác gây thương tích cho người bị hại mà không có ý định tước đoạt tính mạng của họ (người chủ mưu chỉ yêu cầu gây thương tích ở chân, tay của người bị hại mà không yêu cầu tấn công vào các phần trọng yếu của cơ thể có khả năng dẫn đến chết người); người thực hành cũng đã thực hiện theo đúng yêu cầu của người chủ mưu; việc nạn nhân bị chết nằm ngoài ý thức chủ quan của người chủ mưu thì người chủ mưu phải chịu trách nhiệm hình sự về tội “Cố ý gây thương tích” với tình tiết định khung là “gây thương tích dẫn đến chết người”.

2.1.3. Các kiểu pháp luật và hình thức pháp luật

Văn bản quy phạm pháp luật

Là văn bản do cơ quan nhà nước ban hành hoặc phối hợp ban hành theo thẩm quyền, hình thức, trình tự, thủ tục được pháp luật quy định, chứa đựng có quy tắc xử sự chung, có hiệu lực bắt buộc chung, được Nhà nước bảo đảm thực hiện để điều chỉnh các quan hệ xã hội.

Câu 5: Hình thức pháp luật nào là hình thức chủ yếu ở Việt Nam?

- A. Tập quán pháp.
- B. Tiền lệ pháp.
- C. Án lệ.
- D. Văn bản quy phạm pháp luật.

Chương 2 giúp người học nhận thức được:

- Nguồn gốc, bản chất và những vấn đề lý luận cơ bản về pháp luật.
- Xác định được các kiểu pháp luật trong lịch sử, các hình thức pháp luật.